

گفت وگو با محمود نیلی احمد آبادی رئیس دانشگاه تهران درباره مشکلات آموزش مجازی در دانشگاه‌ها ومطالبات دانشجویان

فرصت طرح نقد منصفانه برای دانشگاهیان فراهم شود

هدی هاشمی
خبرنگار

محمود نیلی احمدآبادی چهره شناخته‌شده‌ای در بین دانشگاهیان است. او هفت سالی می‌شود که رئیس دانشگاه تهران است. دانشگاهی که در دوره مدیریتش فراز و فرودهاو تحولات بسیاری را پشت سر گذاشته است. نیلی احمدآبادی در سال‌های اول فعالیتش درگیر بازگشت دانشجویان ستاره دار به دانشگاه بوده‌و از طرفی نگاهی به پویایی سیاسی دانشجویان و استادان و استقلال دانشگاه داشته است. خودش می‌گوید: «دانشجویان در مواقعی از تحولات کشور، احساسی شدند همراه با مردم در دانشگاه تجمعاتی داشتند ما سعی کردیم کنار دانشجویان باشیم تازه‌نیا را برای آنها کم کنیم. منتهی در این سال‌ها سعه صدر دولت آقای روحانی در ارتباط با جریانات دانشجویی بیشتر بود؛ یعنی تعداد برخوردهایی که با دانشجویان شد محدودتر از قبل بود. این دو سال آخر هم آقای رئیسی در قوه قضائیه بهتر عمل کرد، یعنی دانشجویان که درگیر بودند، مسائلشان حل شد.» در کنار موضوعات سیاسی دانشجویان، نیلی احمدآبادی نگاهی هم به آموزش مجازی دانشگاه‌ها در دوران شیوع کرونا داشته است. او معتقد است: «دانشگاه‌ها در آموزش آنلاین موفق بوده‌اند، اما این مدل آموزش آسیب‌هایی هم به دانشجویان زده است. بزرگ‌ترین آسیب آموزش مجازی از نگاه من این است که آن بخش یادگیری که با حضور فیزیکی افراد فراهم می‌شد و بسیار گسترده و وسیع بود، از دست رفته است. در این موضوع هیچ شکی نیست. باوی درباره آموزش مجازی، مشکلات آموزش عالی و اتفاقات دانشگاه تهران گفت‌وگو کرده‌ایم که می‌خوانید.

■ آن طور که مسئولان وزارت بهداشت و وزارت علوم اعلام کرده‌اند، گویا احتمال دارد امسال هم دانشگاه‌ها سال تحصیلی جدید را به صورت مجازی برگزار کنند، البته گفته شد تا آخر شهریور ماه کارکنان دانشگاه و استادان واکنشی می‌شوند و سعی می‌شود دانشجویان دکترا در دانشگاه حضور داشته باشند. این وضعیت مشکلاتی را برای دانشگاه‌ها به وجود آورده است. نظر شما درباره این یکسال و چند ماه آموزش مجازی چیست و وضعیت آموزش عالی در این دوره چطور ارزیابی می‌کنید؟

به نظرم دانشگاه‌ها در آموزش مجازی بسیار موفق بوده‌اند. دانشگاه‌ها در این دوره سعی کردند تا محتوای درسی را به صورت آنلاین و مجازی به دانشجویان ارائه دهند. حتی برخی از استادان به لحاظ محتوا، مطالب بیشتری را در آموزش مجازی استفاده کردند. بسیاری از این درس‌ها به شکل تعاملی و آنلاین برگزار شد. استادان همان درس‌هایی را که آنلاین برگزار کردند در سایت دانشگاه‌ها بارگذاری می‌کردند و این فرصت را به دانشجویان می‌دادند که بتوانند درس‌ها را به یک تعامل خوبی شکل گرفت. دانشگاه‌ها به لحاظ محتوای مطالب عقب نبودند اما آموزش فقط این نیست. آموزش مطالب دیگری هم دارد. خود محیط دانشگاه شرايطی را برای یادگیری دانشجو به وجود می‌آورد. محیط دانشگاه موجب می‌شود تا روابط اجتماعی شکل بگیرد و امکان در کنار هم قرار گرفتن دانشجویان با قومیت‌های متفاوت وجود دارد که این امکان در فضای مجازی وجود ندارد. خود فضاهایی که دانشجو در دانشگاه می‌رود، چیزهایی را به دانشجو یاد می‌دهد. معماری ساختمان برای دانشجو آموزنده است. دانشجو وقتی وارد دانشگاه می‌شود فقط به او درس تخصصی آموزش نمی‌دهند بلکه خود تعاملش با اطرافیان هم برایشان مهم است. بخش دوم آموزش‌های عملی است که این آموزش‌ها هم در دوران کرونا دچار مشکل شده است. دانشجویان ارشد و دکترا نیازمند حضور در دانشگاه بودند و آنها را گروه گروه به آزمایشگاه بردیم. خوابگاه‌ها را با پروتکل‌های اجتماعی باز کردیم، اما در دوره کارشناسی نتوانستیم کلاس‌های درس آزمایشگاهی را ارائه کنیم. هر نوع که خواستیم کلاسی را برگزار کنیم با یکی

برخی از دانشگاهیان اعلام کردند که این مدل آموزشی آنها را خسته و کلافه کرده. آیا به شما هم این گزارش‌ها رسیده است؟ از نگاه من بزرگ‌ترین آسیب آموزش مجازی این است که آن بخش یادگیری که با حضور فیزیکی افراد فراهم می‌شد و بسیار گسترده و وسیع بود، از دست رفته است. در این مسأله هیچ شکی نیست. ببینید هر دانشگاه یک مکتبی دارد. یک فرهنگ و آدابی دارد و این عوامل است که دانشگاهی یک دانشگاه را از دانشگاه دیگر متفاوت می‌کند. این شرایط را دانشجویان یک سال و چند ماهی است که نداشته‌اند. به عبارتی باید گفت دانشجویان در زندگی خوابگاهی است که در کنار هم قرار می‌گیرند، تعامل دارند، به ورزش می‌پردازند و غذا درست می‌کنند. متأسفانه این موارد اکثراً از دانشجویان گرفته شده است. آنها با استادان ارتباط داشتند. کارشناسان دانشگاه را آموزش دادند. می‌خواهم بگویم دانشگاه‌ها در این شرایط سخت بهترین بهره‌برداري و این چالش را به یک فرصت تبدیل کردند.

■ آیا باز ساخت‌ها برای همه دانشگاه‌ها مناسب است؟

من از همه دانشگاه‌ها خبر ندارم، اما با توجه به ارتباطی که با رؤسای برخی از دانشگاه‌های برتر دارم بسیاری از این دانشگاه‌ها وضعیت خوبی دارند. از طرفی شرکت‌های خصوصی هم توسعه پیدا کردند و برخی از دانشگاه‌ها توانستند شرکت‌های خصوصی را در کشور مستقر کنند. بنابراین می‌توان گفت اکثر دانشگاه‌ها توانستند درس‌هایشان را ارائه کنند تا آنجایی که اطلاع دارم بیشتر دانشگاه‌ها موفق بودند.

■ اگر شرایط به زمان قبل از شیوع کرونا برگردد، آیا به عنوان رئیس دانشگاه تمایل دارید که کلاس‌ها را به صورت مجازی برگزار کنید؟

حتماً این کار را می‌کنیم، زیرا ما مشتاق حضور دانشجویان در دانشگاه هستیم. موضوع حضور فیزیکی دانشجو در دانشگاه و آموزش آنلاین دو مسأله جدا است. حضور دانشجو در دانشگاه فقط برای آموزش‌های کلاسیک تخصصی نیست. اگر می‌گوییم مشتاق آموزش هستیم، ضروری در ظرفیت‌هایی که آموزش ضروری دارد، آموزش غیرحضورى ندارد. با این حال به عنوان یک بخش از آموزش حتماً از آموزش مجازی هم استفاده خواهیم کرد.

■ شما از امتیازات و ویژگی‌های مثبت آموزش مجازی گفتید؛ اما در کنار این فواید این مدل آموزشی آسیب‌هایی را هم به دانشجویان و استادان وارد کرده است. کند؟

۱۳ دانشگاه برتر کشور سعی کردند که دانشجویان تحصیلات تکمیلی را در آزمایشگاه‌ها داشته باشند که خوشبختانه شرایط را با اسکان محدود دانشجو در دانشگاه مدیریت کردیم. درباره دانشجویان کارشناسی مشکلمان همین بود. این نهادها هم به دلیل طراحی غلط سیستم و هم به دلیل تغذیه از نفت، می‌توانستیم آموزش‌های عملی را به دانشجویان بدهیم. پروتکل‌های بهداشتی می‌گفت که نقل و انتقال بین شهرها ممنوع است. مشکل ما در مقطع کارشناسی این بود که دانشجویان باید از شهرستان‌ها می‌آمدند.

■ آیا این موضوع روی رشد علمی دانشگاه‌ها تأثیر گذاشته است؟

خیر. آمار چنین چیزی را نشان نمی‌دهد، بلکه گزارش‌ها نشان می‌دهد رتبه‌بندی علمی دانشگاه‌های ایرانی بهبود پیدا کرده است. البته اگر انتشار مقالات را هم حساب کنیم رتبه علمی دانشگاه‌ها خوب است. دانشگاه تهران نیز با همان شیب کار می‌کند و کیفیت و شاخص‌های کمی و کیفی هم بهتر شده است. اگر هر کچه روزتر به شرایط عادى برگردیم این خسارات کمتر می‌شود. دانشگاه‌ها تا آنجا که توانستند، سعی کردند شرایط تحقیق را برای دانشجو فراهم کنند. دانشجویان ارشد و دکترا با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در حال رفت و آمدند. جالب است که تعداد ورودی‌هایمان در سال ۹۹ و فارغ‌التحصیلان‌مان تقریباً مثل هم است. حتی فارغ‌التحصیلان چند ده نفری بیشتر بودند. این آمار نشان می‌دهد چیه‌ها در حال تحصیل هستند. همچنین این روزها تعداد مدارکی که امضا می‌کنم هم افزایش پیدا کرده است البته از جهتی ما احتمال می‌دهیم دانشجویان مدارک را آزاد می‌کنند تا مهاجرت کنند به همین خاطر حس می‌کنم این امضای مدارک زیاد شده است، البته از طرفی هم نشان می‌دهد که بچه‌ها فارغ‌التحصیل می‌شوند و شرایط علمی هم‌چنان خوب است.

■ در این سال‌ها اتفاقات بسیاری بر دانشگاه‌ها گذشت. وزارت علوم طرح‌ها و برنامه‌های مختلفی را مطرح کرد و از سوی دیگر دانشگاه‌ها با حفظ استقلال سعی کردند در این راه همراه باشند. شما به عنوان رئیس دانشگاه تهران بفرمایید که مهم‌ترین مشکلی که آموزش عالی با آن مواجه است، چیست؟

عکس: علی مهدی / ایران

اینکه بشود یک موضوع را به عنوان یک مشکل مطرح کرد، کمی سخت است. باید بگویم که آموزش عالی در ایران یک ظرفیت منحصر به فردی دارد که این ظرفیت مورد استفاده کشور قرار نمی‌گیرد. ببینید در کشور نهادهای بسیاری وجود دارد. این نهادها هم به دلیل طراحی غلط سیستم و هم به دلیل تغذیه از نفت، می‌توانستیم آموزش‌های عملی را به دانشجویان بدهیم. پروتکل‌های بهداشتی می‌گفت که نقل و انتقال بین شهرها ممنوع است. مشکل ما در مقطع کارشناسی این بود که دانشجویان باید از شهرستان‌ها می‌آمدند.

■ آیا این موضوع روی رشد علمی دانشگاه‌ها تأثیر گذاشته است؟ خیر. آمار چنین چیزی را نشان نمی‌دهد، بلکه گزارش‌ها نشان می‌دهد رتبه‌بندی علمی دانشگاه‌های ایرانی بهبود پیدا کرده است. البته اگر انتشار مقالات را هم حساب کنیم رتبه علمی دانشگاه‌ها خوب است. دانشگاه تهران نیز با همان شیب کار می‌کند و کیفیت و شاخص‌های کمی و کیفی هم بهتر شده است. اگر هر کچه روزتر به شرایط عادى برگردیم این خسارات کمتر می‌شود. دانشگاه‌ها تا آنجا که توانستند، سعی کردند شرایط تحقیق را برای دانشجو فراهم کنند. دانشجویان ارشد و دکترا با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در حال رفت و آمدند. جالب است که تعداد ورودی‌هایمان در سال ۹۹ و فارغ‌التحصیلان‌مان تقریباً مثل هم است. حتی فارغ‌التحصیلان چند ده نفری بیشتر بودند. این آمار نشان می‌دهد چیه‌ها در حال تحصیل هستند. همچنین این روزها تعداد مدارکی که امضا می‌کنم هم افزایش پیدا کرده است البته از جهتی ما احتمال می‌دهیم دانشجویان مدارک را آزاد می‌کنند تا مهاجرت کنند به همین خاطر حس می‌کنم این امضای مدارک زیاد شده است، البته از طرفی هم نشان می‌دهد که بچه‌ها فارغ‌التحصیل می‌شوند و شرایط علمی هم‌چنان خوب است.

■ شاید به این دلیل است که در این سال‌ها صدایی از دانشگاه‌ها برای طرح‌ها و برنامه‌های غیرکارشناسی بیرون نیامد و دانشگاه‌ها در مواقع حساس سکوت کردند. هم افزایش یادگیری نیاز به تکنیسین‌ها و متخصصان در زمینه‌های مختلف است. ما در این سال‌ها صدایی از دانشگاه‌ها برای طرح‌ها و برنامه‌های غیرکارشناسی بیرون نیامد و دانشگاه‌ها در مواقع حساس سکوت کردند. هم افزایش یادگیری نیاز به تکنیسین‌ها و متخصصان در زمینه‌های مختلف است. ما در این سال‌ها صدایی از دانشگاه‌ها برای طرح‌ها و برنامه‌های غیرکارشناسی بیرون نیامد و دانشگاه‌ها در مواقع حساس سکوت کردند.

۴. دوره‌های مختلف آموزش عالی بعد از دیلم متأسفانه سازی شوند. صنعت کشور ما به میزان زیادی نیاز به تکنیسین دارد تا مهندس، کارشناس ارشد و یا فارغ‌التحصیل دوره دکترا. باید این تناسب بر مبنای نیاز کشور تنظیم شود. متأسفانه نسبتاً متأسفانه کارشناسی حذف شده و یا خیلی کم‌رنگ شده‌اند. ۵. حمایت از رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی با هدف رفع نیازهای کشور و بهتر انجام شدن پروژه‌ها و همچنین افزایش ماندگاری دانشجویان در کشور. برای این کار باید همدفندسازی پروژه‌های تحصیلات تکمیلی با هدف رفع نیازهای جامعه و صنعت انجام شود. ۶. موضوع مهم دیگر اقتصاد آموزش عالی است. در این باره باید به چند مسأله توجه جدی کرد. عمده تجهیزات آزمایشگاه‌ها یا فرسوده شده و یا از استاندارد لازم برخوردار نبوده و مناسب انجام پژوهش‌های عالی و در مرز دانش نیستند. موضوع مهم دیگر وضعیت نابسامان زندگی اعضای هیات علمی

گفت وگو با محمود نیلی احمد آبادی رئیس دانشگاه تهران درباره مشکلات آموزش مجازی در دانشگاه‌ها ومطالبات دانشجویان

افزایش مهاجرت دانشجویان بوده‌اید؟

بله دانشجویان برتر می‌روند. ما یک گروه نخیه در کارشناسی تحویل می‌گیریم. آنها بعد از فارغ‌التحصیلی وارد مقطع کارشناسی ارشد می‌شوند ما بخشی از دانشجویان مان را در این مقطع از دست می‌دهیم. دانشجویان ارشد را که تربیت می‌کنیم برای دکترا، دانشجویان نخیه به کشورهای دیگر می‌روند.

■ یعنی نخیکان ما بیشتر مهاجرت می‌کنند؟

بخشی از نخیکان. البته همه افرادی که وارد دانشگاه‌های مادر می‌شوند، نخیه هستند. نخیه هم که فقط نمره کنکور نیست. همه سرمایه‌ها در خطر مهاجرت هستند. کسانی که پول دارند، کسانی که مهارت دارند و کسانی که علم دارند در خطر مهاجرت هستند. این هم به خاطر بازار کار است. استادان ما زیاد می‌روند. ما هزینه‌ای که برای تربیت استاد می‌کنیم میلیاردارده تومان است و اگر همین فرد مهاجرت کند جایش در دانشگاه پر نمی‌شود.

■ انطور که رؤسای دانشگاه‌ها اعلام کرده‌اند در چند سال اخیر هم مهاجرت اعضای هیات علمی افزایش پیدا کرده است، یکی از دلایل این مهاجرت هم حقوق هیأت علمی جوان است. فکر می‌کنید با مصوبه مجلس بتوانید جلوی مهاجرت هیأت علمی جوان را بگیرید؟

بر اساس مصوبه مجلس اسال همدان‌سازی حقوق اجرا شده است. اما در کنار همدسان‌سازی، سقف حقوق هم گذاشته‌اند که این دو ناقض همدیگر است. این سقف پیمایش این است که اعضای هیأت علمی باتجربه‌تر از کشور مهاجرت کنند؛ مثلاً انتشار پاپه یا ۱۵ ماه چه کار کند دیگر افزایش حقوقی ندارد. با سابقه با سابقه با دانشیار‌ها سابقه با هم برابر هستند. در شهرستان‌ها که از استادان یا استاد حقوقشان مثل هم است. ظاهراً ما آدمیک پی مسأله را حل کنیم اما مجلس آمده دو مصوبه گذاشته که در تناقض با موضوع است. مجلس می‌خواست اختلاف حقوق را کم کند و منجر به این شد همان کسانی که ما نگران زندگی‌شان هستیم شرایط همان‌ها را هم بدتر می‌کنیم.

■ آقای دکتر در این سال‌ها دانشگاهیان مطالبات بسیاری از دولت و حاکمیت داشتند و دولت هم بارها و بارها اعلام کرده که صدای دانشگاه را می‌شنود شما فکر می‌کنید در این سال‌ها کدام یک از مطالبات

دانشگاه مغفول واقع مانده است؟ طبیعتاً دانشجو و دانشگاه دنبال این است که نهادهای حکومتی فضای بهتری را برای نقد و مشارکت دانشگاهیان فراهم کند. مشارکتی که شرایط گفتمان را بهبود دهد. دولت آقای روحانی در مجموع سعی کرد این فضا را فراهم کند، اما کل دانشگاه احساس نمی‌کند که فضا کاملاً برای بیان همه دیدگاه‌هایش مهیا بود. این را هم بگویم که دانشگاه نهادی است که برای خودش کمتر چیزی را می‌خواهد و بیشتر دوست دارد که در مسائل کشور مشارکت داشته باشد، یعنی حس می‌کند یک توانمندی و امکاناتی دارد. دانشگاه نگران توسعه کشور است بنابراین از منظر نگرانی و

دلسوزی صحبت می‌کنند. شاید به همین دلایل باشد که در این سال‌ها تقاضاهای صنفی کمتر از سوی دانشجویان مطرح می‌شود و بیشتر درخواست‌های دانشجویان مباحث عمومی کشور بود. مطالبه اصلی دانشگاه در این سال‌ها این بود که حاکمیت فرصت بدهد تا آنها نقد منصفانه خود را مطرح کنند. البته دانشجویان بابت همین نقدها هم هزینه دادند. دانشگاه می‌گوید، هر چه فضا بازتر شود به نفع کشور است. دانشگاهیان نسبت به تبعیض و عزل و نصب‌ها حساسند، عدالت می‌خواهند، به احتلاس واکتس نشان می‌دهند. در حوزه‌های تخصصی در این سال‌ها حرف‌ها داشتند. مسأله محیط زیست برایشان مهم است، بحث آب، روابط بین‌الملل، انرژی و مسائل فرهنگی برای دانشگاه اهمیت دارد. دانشگاه فکر می‌کند برای حل مشکل فقر و تورم هیچ راهی نداریم غیر از اینکه بپاییم از ظرفیت‌های کشور برای تولید بیشتر و تولید ثروت استفاده کنیم.

■ فکر می‌کنید دانشجویان توانستند این حرف‌ها را بیان کنند یعنی آن پویایی سیاسی واجتماعی در دانشگاه‌ها بود؟

یک سال و چند ماهی است که بحث سیاسی واجتماعی از حالت فیزیکی وارد فضای مجازی شده است. دانشجویان در فضای مجازی حرف‌هایشان را می‌زنند. در این فضا امکان مشارکت آدم‌ها در مبادله اطراعات و نقد کردن خیلی بیشتر شده است. به نظر می‌آید فضای مجازی نقشش در تحولات اجتماعی نسبت به قبل بیشتر شده است.

■ در همین فضا هم آیین‌نامه‌های سفت و سختی برای دانشجویان تصویب می‌شود و اجازه فعالیت را برای آنها سخت می‌کند؟ این چالش‌ها همیشه بوده است. منتهی سعه صدری دولت آقای روحانی بیشتر بوده است. یعنی تعداد برخوردهایی که با دانشجویان شد محدودتر از قبل بود. این دوسال آخر هم آقای رئیسی در قوه قضائیه بهتر عمل کرده؛ یعنی دانشجویان که درگیر بودند، مسائل شان حل شد. مانگران بچه‌ها بودیم. امیدوارم این سیاست ادامه داشته باشد، چون ما با بازگشایی دانشگاه‌ها نمی‌دانیم دانشجویانی که امروز وارد دانشگاه می‌شوند، چگونه‌اند؛ بنابراین هم خود ما در مدیریت شرایط متفاوتی خواهیم داشت و هم امیدوارم کشور هم سعه صدر بیشتری در این مدت خیلی دانشجو به من مراجعه نکرد. شاید دانشجویانی هم بودند که احکامی داشتند و دانشگاه دنبال کار این دانشجویان بود. البته با آمدن آقای رئیسی در قوه قضائیه این مشکلات هم کمتر شد. دانشجویانی که احکام سنگین داشتند، احکام شان لغو یا کمتر شد.

■ موضوع دیگری که در این سال‌ها مطرح شده است لیست استادانی است که گفته می‌شود آنها برای تدریس در دانشگاه مشکل دارند. آیا شما این گونه استنادی می‌دارید؟

ما نداریم. ممکن است بسیار محدود استادی را داشته باشیم که به دلایل حقوقی و مالی مشکلاتی خارج از دانشگاه برایش پیش آمده باشد. اما در سیستم دانشگاه به دلایل اعتقادی خیر. اگر هم بوده، حلش کردیم.

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم

دانشگاه‌ها را مأموریت گرا کنیم